

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕХОДУ УКРАЇНИ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

асп. Шаповал А. О.

Відсутність єдиної екологічної стратегії і навіть головних засад екологічного контролю, дублювання окремих функцій різними державними органами, а також недостатнє матеріально-технічне і фінансове забезпечення практично унеможливають досягнення позитивних екологічних зрушень. Але навіть за максимального вдосконалення адміністративно-командних важелів екологічної політики її результати суттєво не покращаться. Найбільш поширеними в інших країнах важелями активної екологічної політики є важелі економічні. Їх переваги порівняно з адміністративним регулюванням охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів не потребують особливих обґрунтувань. Передусім, це уникнення суб'єктивних підходів з боку відповідних органів, створення однакових умов для всіх суб'єктів господарювання, наявність простих і зрозумілих економічних стимулів до налагодження екологічно безпечного виробництва, скорочення і спрощення усієї системи екологічного контролю.

Однією з причин, які обумовлюють загальну декларативність екологічного законодавства в Україні, є, насамперед його неузгодженість із принциповими змінами, які відбулися у сфері суспільних відносин. Йдеться про запровадження нових, ринкових відносин, за яких саме економічні важелі управління набувають особливо важливого значення. За цих умов ресурсно-технологічний ухил законодавчих актів стає дедалі менш ефективним [1].

Досить суттєвою вадою чинного законодавства у сфері екологічної політики є також його переважна орієнтація на усунення, а не на попередження негативних явищ. Такий підхід об'єктивно унеможливає досягнення будь-коли такого стану довкілля, який би відповідав вимогам цивілізованого розвитку.

Незадовільна якість чинного природоохоронного законодавства України, з одного боку, та майже відверте нехтування ним з боку суб'єктів господарювання і органів виконавчої влади – з іншого боку, в кінцевому рахунку призвели до того, що в цілому за останні 15 років стан довкілля і відповідно здоров'я населення погіршилися.

Протягом 2008р. в повітряний басейн, водні та земельні ресурси країни потрапило 11,0 млн.т небезпечних забруднювальних речовин, з яких 54% та 38% припадає відповідно на шкідливі викиди в атмосферу і поверхневі водойми, 8% – на небезпечні відходи, якими забруднюються земельні ресурси. У місцях видалення відходів зберігається 21,0 млн.т відходів I-III класів небезпеки. У розрахунку на 1 км² території країни в повітря викинуто 12 т шкідливих речовин, а наявність відходів I-III класів небезпеки у місцях видалення відходів становить 35 т.

Причинами такого погіршення є:

- відсутність механізмів, які б сприяли інтеграції політики в галузі охорони довкілля та використання природних ресурсів у стратегію соціально-економічних реформ на національному та місцевому рівнях;

- не врахування екологічних аспектів у законопроектах, які подаються на розгляд Верховної Ради України, зокрема, з питань приватизації;

- механізми зборів за забруднення довкілля та спеціальне використання природних ресурсів не поєднані у загальну систему і не підпорядковані досягненню єдиної мети, внаслідок чого виникають ситуації, коли взаємодія елементів механізму призводить не до посилення, а до зниження ефекту від їх застосування;

- застосування громадського контролю за дотриманням природоохоронного законодавства залишається майже на нульовій позначці;

- не прискорено процес гармонізації екологічного законодавства України з законодавствами Європейського Союзу;

- не вдосконалено природоохоронні норми, правила і регламенти, що гарантують екологічну безпеку населення.

У розвинених країнах світу накопичено значний позитивний досвід у сфері правового регулювання охорони довкілля і раціонального використання природних ресурсів. Міжнародний досвід можна використовувати в Україні і в процесі вдосконалення механізмів природоохоронного нормування.

Література:

1. Крючкова Ірина. Макроструктурні зрушення в українській економіці у контексті інтеграційних процесів / Крючкова Ірина, Сиденко Володимир // Дзеркало тижня. - 2003. - № 24 (449).

2. Аналітичні матеріали та доповіді Держкомстату України "Довкілля України у 2008 році" [Електронний ресурс]. Режим доступу – <http://ukrstat.gov.ua/>